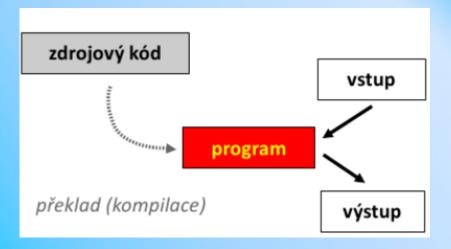
Programovanie v PYTHONE

Veronika Dillingerová

Programy vs Skripty

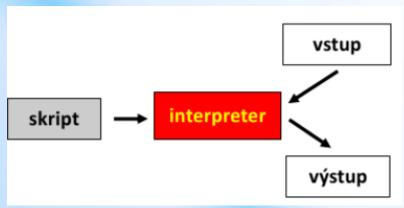
PROGRAM

- súbor strojových inštrukcií spracovávaných priamo procesorom.
- vzniká prekladom zdrojového kódu programovacieho jazyka.
- Prekladané jazyky:
 - C/C++
 - Fortran

SKRIPT

- textový súbor obsahujúci príkazy a riadiace sekvencie, ktoré sú vykonávané interpreterom použitého skriptovacieho jazyka.
- Skriptovací jazyky:
 - bash
 - gnuplot
 - awk
 - JavaScript
 - PHP

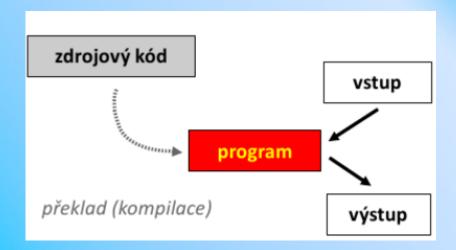
Programy vs Skripty

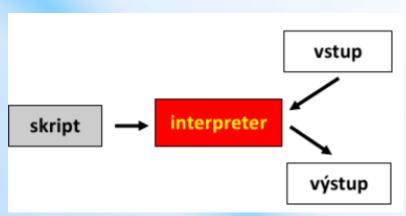
PROGRAM

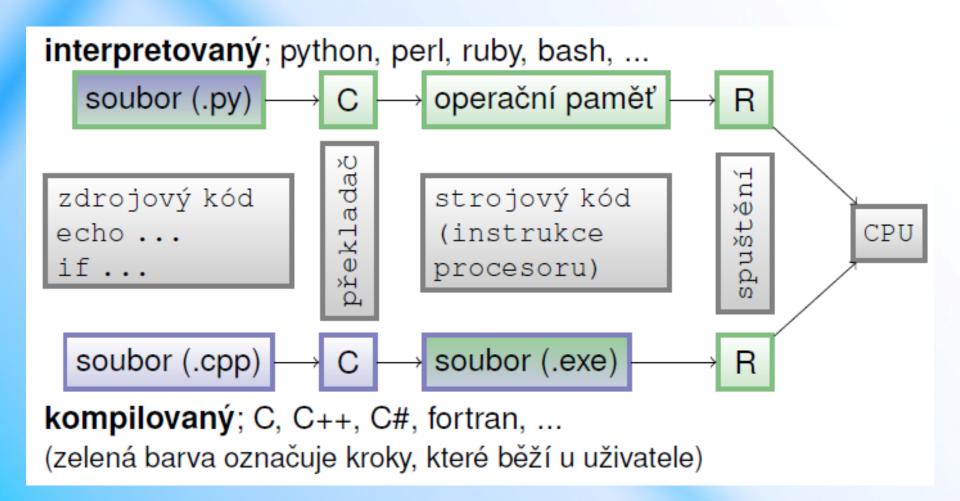
- ľahká optimalizácia
- rýchle vykonávanie
- nutnosť rekompilácie
- nedá sa vytvárať samospustiteľný kód

SKRIPT

- nevyžaduje rekompiláciu
- vytváranie samospustiteľného kódu
- zlá optimalizovateľnosť
- pomalšie vykonávanie

Kompilované programovacie jazyky

- (napr. Pascal, C, C++)
- pred spustením sú najprv kompletne preložené kompilátorom
- výsledkom je väčšia rýchlosť, ale tiež väčšia náročnosť na správne zapísaný kód

```
#include <stdio.h>
int main(int argc,char* argv[])
{
   printf("Tohle je program v jazyce C! \n");
   return(0);
}
```

Interpretované programovacie jazyky

- (napr. BASIC, Perl, Python, shell)
- interpretované jazyky, které sa iba interpretujú (z toho dôvodu sú pomalšie)
- interpretované jazyky, ktoré sa prekladajú, ale iba do medzikódu, nie do strojového kódu počítača (napr. Java, Python)

Interpretované jazyky

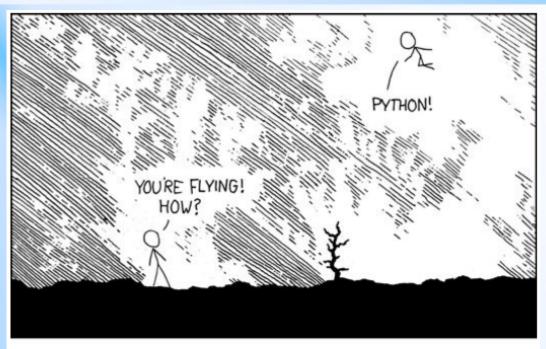
- ktoré sa po spustení za behu programu prekladajú do strojového kódu počítača
- (napr. Java, pokiaľ sa použije systém JIT)

Skriptovacie jazyky

- špecializované k riešeniu určitých problémov
- Awk, Perl, html, Php, VBA, Bash

```
#!/bin/bash
echo 'Toto je skript v interpretu Bash!'
```

PYTHON

NIGHT! EVERYTHING
IS SO SIMPLE!

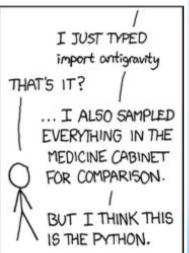
HELLO WORLD IS JUST

print "Hello, world!"

I DUNNO...
DYNAMIC TYPING?
WHITEGPACE?

COME JOIN US!
PROGRAMMING
IS FUN AGAIN!
IT'S A WHOLE
NEW WORLD
UP HERE!

BUT HOW ARE
YOU FLYING?

Volne dostupné výukové učebnice Pythonu

 http://www.root.cz/knihy/oddeleni/vyvoj-aknihypro-vyvojare/

- Think Python Allen Downey (en)
- Učebnice jazyka Python Jan Švec

Vlastnosti jazyka

- vysoko-úrovňový velká miera abstrakcie
- interpretovaný programovací jazyk ("skriptovací jazyk")
- dynamicky typovaný programovací jazyk
- voľne a ľahko dostupný na všetkých platformách
- široká nabídka knihoven

Využití Pythonu

- skriptovanie
- vedecké výpočty (chemoinformatika, bioinformatika, ...)
- webové aplikácie
- administrácia
- grafika
- audio
- networking
- hry
- aplikácie pre chytré telefóny
- •

Analýza dát

Python, NumPy, SciPy, Pandas, matplotlib, Kartograph, networkx, . . .

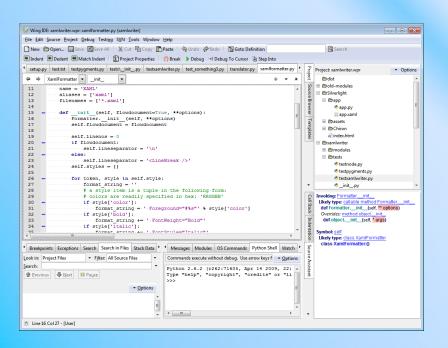
Firmy používajúce PYTHON

Pracovné prostredie

IDE

- IDE vývojové prostredie
- IDLE, Wing, PyStudio, Eclipse ...

Shell

- Prostredie, kde sa vykonávaju prikazy priamo po napísaní
- Príkazový riadok

```
¥ Python Shell
File Edit Shell Debug Options Windows Help
Python 2.4 (#60, Nov 30 2004, 11:49:19) [MSC v.1310 32 bit (Intel)] on
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
    ************************************
   Personal firewall software may warn about the connection IDLE
   makes to its subprocess using this computer's internal loopback
    interface. This connection is not visible on any external
    interface and no data is sent to or received from the Internet.
   *************************
TDLE 1.1
>>> thelist = ['monkey', 'dog', 'cat', 'pig']
>>> thelist[2] # indexing starts with 0
>>> thedict = {'joe':15, 'mary':14, 'ahmed':17, 'sasha':7.5}
>>> thedict['ahmed'] # retrieve values using keys
>>> thestring = "The rain in spain stays mainly in the plain"
>>> thestring[7:20] # slicing works with lists too
'n in spain st
>>> thetuple = ("3723 NE Morris St.", "45 W 16th St.")
>>> thetuple[0] = "189 7th St. NE"
Traceback (most recent call last):
 File "<pyshell#7>", line 1, in -toplevel-
   thetuple[0] = "189 7th St. NE"
TypeError: object does not support item assignment
>>> # oh yeah, tuples are protected against this kind of reassignment
                                                               Ln: 29 Cot -
```

Hello world!

print ("Hello World!")

- 1. Zadajte príkaz priamo do shellu
- 2. Vytvorte súbor MyFirstSkript.py a spustite ho pomocou F5 v IDLE (Python GUI)

Premenná (variable)

- má svoj názov (identifikátor, identifier): a
- odkazuje na miesto v pamäti, kde je uložená tzv. hodnota (value) premennej, prepojenie premennej a jej hodnoty robíme pomocou priradenia (assign) (=)

$$a = 1$$

 Python je jazyk s dynamickou typovou kontrolou (do premennej môžete uložiť čokoľvek, ale hodnoty si pamätajú svoj typ)

$$a = 10 + "a"$$

- názov premennej sa môže skladať z malých (a veľkých) písmen (bez diakritiky), čísel a podtržítka (_), nesmie začínať číslom, podtržítkom začínajú špeciálne premenné
- názov premennej sa nesmie zhodovať so žiadnym z 34 kľúčových slov jazyka Python:

and, as, assert, break, class, continue, def, del, elif, else, expect, finally, for, from, global, if, import, in, is, lambda, nonlocal, not, or, pass, raise, return, try, while, with, yield, True, False, None

Základné dátové typy

- boolean (booleovský typ) nadobúda buď hodnoty True nebo False
- Čísla môžu byť celé (integer; 1 a 2), reálne (float; 1.1 a 1.2) nebo komplexné (complex; 3+1j).
- Reťazce (string) sú postupnosti Unicode znakov. Tuto podobu môže mať napríklad html dokument.
- Bajty (byte) a pole bajtov, napríklad súbor s obrázkom vo formáte jpeg.
- Zoznamy (list) sú usporiadané postupnosti hodnôt.
- N-tice (tuple) sú usporiadané, nemenné postupnosti hodnôt.
- Slovníky (dictionary) sú neusporiadané kolekcie dvojíc kľúč-hodnota.

Matematické operátory

```
súčet (napr. 10 + 3)
       rozdiel (napr. 10 - 3)
       násobenie (napr. 10 * 3)
      delenie (napr. 10/3)
      celočíselné delenie (napr. 10 // 3 = ??)
%
       modulo (zbytok po celočíselnom delení;
       napr. 10 \% 3 = ??)
       umocňovanie (napr. 10 ** 3)
**
      zátvorky
abs() funkcia, ktorá vracia absolútnu hodnotu
round(x,2) zaokrúhli x na 2 desatinné miesta
Špeciálne typy priradenia: += -= *= /= %= //=
  a += 1
               a = a + 1
```

Úloha

Vyriešte rovnicu

$$y = \frac{2x}{\sqrt{x^2 + 1}}$$

• Pre x1 = 11 a x2 = 66

Výsledok zaokrúhlite na 4 desatinné miesta

Logické operátory

```
and
               a
               alebo
or
               negácia
not
               je rovno
! =, <>
               nie je rovno
               je väčšie
               je menšie
               je väčšie alebo rovno
>=
               je menšie alebo rovno
<=
               je, nie je (napr.: 1 is int() alebo a is not None)
is, is not
               je v, nie je v (napr.: 'pes' not in 'Harapes' alebo
in, not in
   'a'
               in 'test')
```

```
poradie operácií: matematické operácie; < > <= >=; == !=;
<>; is, is not; in, not in; not; and; or
```

Char (znak)

- ľubovolný znak na klavesnici aj mimo ňu
- Python nemá špeciálny typ pre znak, používa preňho string, ale má preňho vstavané funkcie
- funkcia chr() vracia znak pre zadanú ASCII hodnotu
- funkcia ord() vracia ASCII hodnotu pre zadaný znak

ASCII Table

Dec	Hex	0ct	Char	Dec	Hex	0ct	Char	Dec	Hex	0ct	Char	Dec	Hex	0ct	Char
0	0	0		32	20	40	[space]	64	40	100	@	96	60	140	`
1	1	1		33	21	41	!	65	41	101	Ă	97	61	141	а
2	2	2		34	22	42	II .	66	42	102	В	98	62	142	b
3	3	3		35	23	43	#	67	43	103	C	99	63	143	Ç
4	4	4		36	24	44	\$	68	44	104	D	100	64	144	d
5	5	5		37	25	45	%	69	45	105	E	101	65	145	e
6	6	6		38	26	46	<u>&</u>	70	46	106	F	102	66	146	f
7	7	7		39	27	47	ř.	71	47	107	G	103	67	147	g
8	8	10		40	28	50	(72	48	110	Н	104	68	150	ĥ
9	9	11		41	29	51	j	73	49	111	Ī	105	69	151	I
10	A	12		42	2A	52	*	74	4A	112	1	106	6A	152	1
11	В	13		43	2B	53	+	75	4B	113	ĸ	107	6B	153	k
12	С	14		44	2C	54	,	76	4C	114	L	108	6C	154	1
13	D	15		45	2D	55	_	77	4D	115	М	109	6D	155	m
14	E	16		46	2E	56		78	4E	116	N	110	6E	156	п
15	F	17		47	2F	57	1	79	4F	117	0	111	6F	157	0
16	10	20		48	30	60	Ö	80	50	120	P	112	70	160	P
17	11	21		49	31	61	1	81	51	121	Q	113	71	161	q
18	12	22		50	32	62	2	82	52	122	Ř	114	72	162	r
19	13	23		51	33	63	3	83	53	123	5	115	73	163	S
20	14	24		52	34	64	4	84	54	124	Т	116	74	164	t
21	15	25		53	35	65	5	85	55	125	u	117	75	165	u
22	16	26		54	36	66	6	86	56	126	V	118	76	166	V
23	17	27		55	37	67	7	87	57	127	W	119	77	167	w
24	18	30		56	38	70	8	88	58	130	х	120	78	170	X
25	19	31		57	39	71	9	89	59	131	Y	121	79	171	у
26	1A	32		58	ЗΑ	72	:	90	5A	132	Z	122	7A	172	z
27	1B	33		59	3B	73	;	91	5B	133	[123	7B	173	{
28	1C	34		60	3C	74	<	92	5C	134	1	124	7C	174	ĺ
29	1D	35		61	3D	75	=	93	5D	135	1	125	7D	175	}
30	1E	36		62	3E	76	>	94	5E	136	^	126	7E	176	_
31	1F	37		63	3F	77	7	95	5F	137		127	7F	177	

Reťazec

- je postupnosť znakov
- Python rozpoznáva reťazce ohraničené úvodzovkami " a apostrofmi '

```
reťazec = "ja som reťazec"
```

- Reťazce sa dajú
 - spojovať (reťaziť) pomocou operátoru +"ahoj "+ "uživateli "
 - opakovať operátorom *"ahoj " * 10
- pristupovať ku konkrétnemu znaku pomocou indexu reťazec[0] alebo reťazec [1:4]
- na reťazce môžeme volať vstavané funkcie "ja som reťazec ".find("ja")
- môžeme zisťovať dĺžku reťazca len("test")

Prístup k hodnotám

 môžeme pristupovať k akémukoľvek znaku pomocou jeho indexu string[x], kde kladné čísla od nuly určujú index zľava a zaporné čísla určujú index zprava

```
"Danny"[0] "Danny"[1] "Danny"[-1]
```

- cez dvojbodku môžeme nadefinovať rozsah
- string[x:y], kde tieto výrazy si odpovedajú:
 - string[:] == string
 - string[x:] == string[x:len(string)]
 - string[:y] == string[0:y]
- čo bude výsledkom?

```
"Danny"[1:4] "Danny"[2:2] "Danny"[2:]
```

"Danny"[-2:] "Danny"[:2] "Danny"[:-2]

Vstavané funkcie

Hľadanie

count

- string1.count(string2)"Danny".count("ny")
- vracia počet výskytu string2 v String1

find

- string1.find(string2)"Danny".find("n")
- vracia index prvého výskytu string2 v string1

 nahradzovanie a rozdeľovanie

replace

- string.replace(old, new)"Danny".replace("an", "e")
- nahradí old za new v reťazci string

split

- string.split(sep)"1 2 3".split(" ")
- Vracia list reťazcov, ktoré vzniknú rozdelením string podle sep

Zmena veľkosti

upper

- string.upper()"danny".upper()
- zväčší všetky písmena

lower

- string.lower()"DANNY".lower()
- zmenší všetky písmena

title

- string.title()"danny je pes".title()
- zväčší prvé písmena slov

capitalize

- string.capitalize()"danny je pes".capitalize()
- zväčší prvé písmeno reťazca

Vstup a výstup

Vstup:

- raw_input() v Pythonu 2.x
 nebo input v Pythonu 3
- argumenty programu (cez modul sys):

```
import sys
  if len(sys.args) > 1:
  print sys.argv[1]
```

zo súboru

Výstup:

- print()
- sys.stdout a sys.stderr
- do súboru

Vstup zo súboru

- otvorenie súboru open(name, mode)
- módy: r,r+,w,t,b
- čítanie dát v súbore read
- zápis dát do súboru write
- uzatvorenie súboru close

```
myfile = open("test.txt", "r")
data = myfile.read()
myfile.close()
```

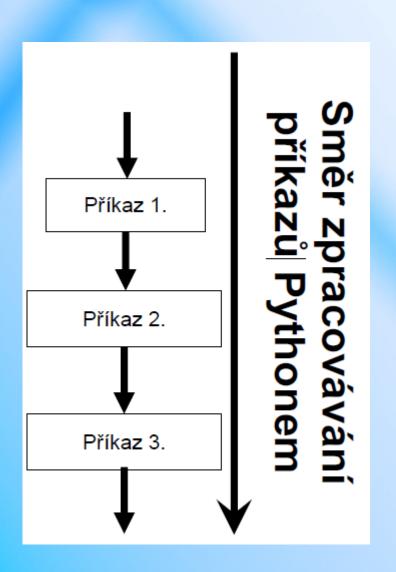
Úloha

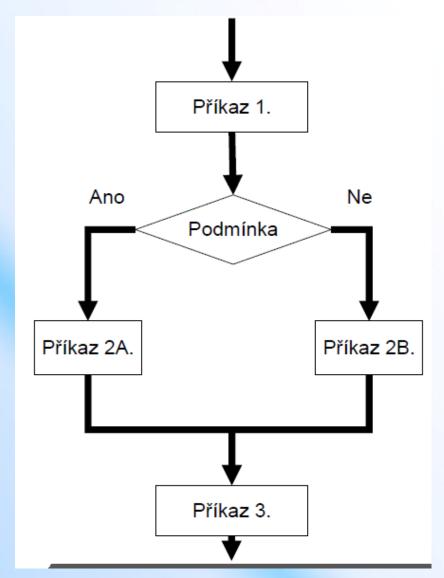
- Stiahnite si súbor
- Uložte do priečinku v ktorom pracujete (tam kde si ukládáte skripty)

V skripte:

- Otvorte súbor "Kocur v botach.txt"
- Spočítajte výskyt slova "kocour" v texte
- Vypíšte počet

Vetvenie programu

Podmienka

```
if 'podmienka':
  print("Podmienka splnena.")
if 9 > 5:
  print("Deväť je väčšie ako päť.")
age = 20
is man = True
if age >= 18 and is man:
  print("Plnoletý muž.")
```

Podmienka

```
Podmienka if .. elif .. else
Podmienka if .. else
                                   if 'podmienka' and 'podminka2':
if 'podmienka':
                                      print("Podmienka splnená.")
  print("Podmienka splnená.")
                                   elif 'podmienka2':
else:
                                      print("Aspoň podmienka2
  print("Podmienka nesplnená.")
                                      splnená.")
                                   else:
if 9 < 5:
                                      print("Podmienky
  print("Deväť je menšie ako
  päť.")
                                      nesplnené.")
else:
  print("Deväť je väčšie ako
  päť.")
```

Úloha

 Napíšte skript, ktorý načíta číslo zo štandardného vstupu a zistí, či je číslo deliteľné 3 alebo 5 alebo obomi.

Cykly

```
# Include <state.h>
int main(void)

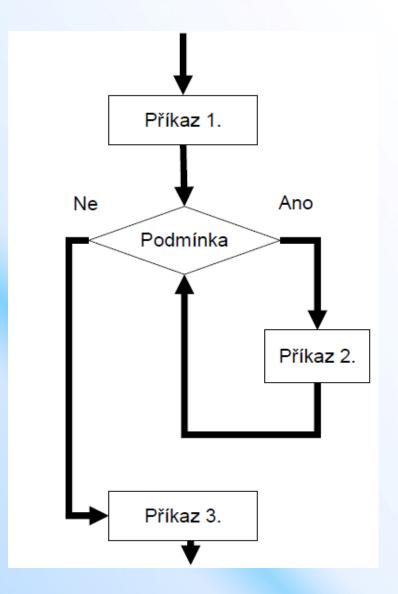
{
  int count;
  for (count = 1; count <= 500; count++)
    printf ("I will not Throw paper dirplanes in class.");
  return 0;
}

med = 1
```

Podobne ako podmienky sa riadia logickým výrazom, ktorý rozhoduje o spustení príslušného bloku, tieto bloky môžu bežať i niekoľkokrát po sebe.

Cyklus while

```
while 'podmienka':
  blok
  blok
i = 0
while i < 10:
  print(i)
  i += 1
```


Úloha

- Napíšte cyklus, ktorý vypíše prvých 10 čísel fibonacciho postupnosti
- Fibonacciho postupnosť je postupnosť čísiel, v ktorej každý ďalší člen je súčtom dvoch predchádzajúcich.

$$F_n = F_{n-2} + F_{n-1}$$

Cyklus for

cyklus s predom známym počtom opakovaní

```
for i in ...:

data = [[i*j for i in range(10)] for j in range(10)]

blok

for row in data:

blok

print(sum(row))
```

```
for i in range(10):
print(i)
```

Prerušenie cyklu

- break vynúti ukončenie cyklu
- continue vynúti ukončenie vykonávania bloku a spustí ďalšiu smyčku

```
for i in range(100):
    if i%3 == 0:
        print("<3")
        continue
    if i >= 10:
        break
    print(i)
```

Úloha

- Napíšte skript, ktorý vypíše štvorec zložený z písmen x, dĺžku zadá užívateľ
- Napíšte skript tak, aby bol štvorec prázdny

XXXX	XXXX
XXXX	X X
XXXX	X X
X X X X	XXXX

 Aby funkcia print písala do riadku, je treba pridať na koniec čiarku,

```
print "X",
```

Typy polí

Zoznamy (List)

```
list = ["abc", 1, 3.14]
```

N-tice (Tuples)

```
tuple = {"abc", 1, 3.14}
```

Množiny (Set)

```
set = {"abc", 1, 3.14}
```

Slovníky (Dictionary)

```
dict = {"string": "abc", "integer": 1, "float": 3.14}
```

List (zoznam)

- patria do kolekcií, podobne ako N-tice a slovník
- vytvárame pomocou hranatých zátvoriek []
- ["a", "b", "c", "d"]
- každý prvok má svoj automatický index, ktorý odpovedá poradiu

Práce se zoznamy

vytvorenie

- zoznam1 = [1, 1, 2, 3, 5, 8, 13]
- zoznam2 = list(zoznam1)
- zoznam3 = zoznam1[:]
- zoznam4 = zoznam1 # nejedna se o novy list, iba odkaz na starý
- zoznam5 = range(2,20,2) # [2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18]

pridávame prvky

- zoznam1.append(21) # [1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21]
- zoznam2.insert(2, 90) # [1, 1, 90, 2, 3, 5, 8, 13]
- zoznam3.extend([21, 34])# [1, 1, 90, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34]
- zoznam3.append([21, 34])# [1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, [21, 34]]

Práca so zoznamami

mazanie

- zoznam1.remove(1) # [1, 2, 3, 5, 8, 13, 21]
- last = zoznam1.pop() # last = 21; [1, 1, 2, 3, 5, 8, 13]

výber pomocou []: rovnako ako u reťazcov

- zoznam1[1]
- zoznam1[1:5]
- zoznam1[-2:]

prehodenie smeru

zoznam1.reverse() # [13, 8, 5, 3, 2, 1, 1]

Vyhľadávanie

- zoznam1.index(5) # 4
- zoznam1.count(1) # 2

zoradenie

- zoznam = [1, 4, 3, 6, 2, 5]
- zoznam.sort() # [1, 2, 3, 4, 5, 6]
- zoznam.sort(reverse=True) # [6, 5, ...

Práca so zoznamami

počítanie

```
    zoznam1 = [1, 1, 2, 3, 5, 8, 13]
    len(zoznam1) # 7
    sum(zoznam1) # 33
```

min(zoznam1) # 1

max(zoznam1) # 13

prechádzanie

```
for item in [1, 2, 3]:
print(item)
```

- for i in range(0,len(zoznam1)): print(zoznam1[i])
- for item in (zoznam1):print (item)

Tuple (N-tice)

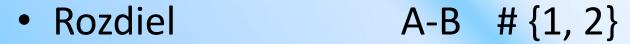
- vytvárame pomocou jednoduchých zátvoriek ()
- môžeme s nimi pracovať podobne ako so zoznamami, iba ich nemôžeme meniť, tzn. že funkcia append a ďalšie nie sú dostupné
- môžeme jednoducho prevádzať na list pomocou list((1,2)) a podobne späť tuple([1,2])

Množiny

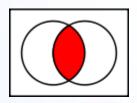
- Neusporiadaná množina jedinečných hodnôt
- Vytvorenie: A={1,2,3}; B={3,4,5}

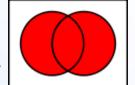

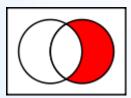

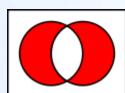

Symetricky rozdiel A^B # {1, 2, 4, 5}

Množiny

Základné operácie s množinami

```
len(s) # vráti počet prvkov
x in s # testuje či je x v množine
s.issubset(t) # testuje či každý prvok množiny s je v t
s.union(t) # nová množina obsahujúca prvky s aj t
s.intersection(t) # množina s prvkami v oboch
s.difference(t) # to isté ako s-t
s.symmetric difference(t) # v s alebo t ale nie v oboch
```

Dictionary (slovník)

- vytvárame pomocou zložených zátvoriek {}
- {1: one, 2: two}
- prvok v slovníku sa skládá z kľúča a jeho hodnoty
- 1 a 2 sú kľúče, ich hodnoty sú one, resp. two
- nefungují zde indexy, na hodnoty sa dotazujeme pomocou kľúča
- každý kľúč je unikátny, žiadny slovník nemôže obsahovať dva rovnaké kľúče

Operácie so slovníkmi

vytvorenie

```
dict = {'Name': 'Zara', 'Age': 7, 'Class': 'First'}čítanie
```

print(dict['Name']) # Zaraúprava hodnôt

- dict['Age'] = 8 # úprava stávajúcej hodnoty
- dict['School'] = "DPS School," # pridanie novej

zmazanie hodnôt

- del dict['Name']
- dict.clear() # zmaže všetky položky
- del dict # zmaže celý slovník

prechádzanie hodnôt

for key in dict: print(key) print(dict[key])

Funkcie

- opakované spúšťanie rovnakého (veľmi podobného) kódu na rôznych miestach algoritmu
- l'ahšie uvažovanie o problému, del'ba práce

```
def keyword

name

parameter

def fahr_to_kelvin(temp):

return ((temp - 32) * (5/9)) + 273.15

return

return

return value
```

Funkcie

- funkcia je časť programu (je podprogram, angl. subroutine), ktorá sa dá volať opakovane z rôznych častí programu
- každá funkcia má svoj identifikátor (podobne ako premenná), pomocou ktorého ju môžeme volať moja_funkcia()
- požiadavky na funkciu môžeme špecifikovať pomocou parametrov

```
moja_funkcia(parametr1, parametr2)
```

 výsledok funkcie môže byť predaný ako návratová hodnota

```
navratova_hodnota = moja_funkcia()
```

Definice funkce

 pomocou kľúčového slova def a bloku def moja_funkcia(parameter):
 pass

- návratovú hodnotu definujeme kľúčovým slovom return,
- POZOR: po jej zavolaní sa už v prevádzaní funkcie nepokračuje

```
def moja_funkcia(parameter):
    print()
    return True
    print() # nedosiahnuteľný kód
```

 pomocí return môžeme navracať hodnotu, hodnotu premennej alebo tiež nič (None)

```
def moja_funkcia(parameter):
    return
```

Funkcie - príklady

```
def sum two numbers(a, b): def dec to bin (n):
      return a + b
                                 output = []
>> sum_two_numbers(27, 20)
                                 if n == 0:
                                    return [0]
                                 else:
                                    while n > 0:
                                      if n % 2 == 0:
                                        output.append (0)
                                      else:
                                        output.append (1)
                                      n = n // 2
                                 return output
```

Rekurzia

- definovanie funkcie pomocou seba samej
- funkcia, ktorá v svojom tele volá samu seba
- volanie funkcie je vždy podmienené, aby bolo zaručené, že výpočet skončí

```
def sequence(n):
    if n > 1:
        sequence(n-1)
    print(n)
```

Úloha

 Napíšte funkciu, ktorá vráti faktoriál zo zadaného čísla

def faktorial(a):

• • •

return faktoral

Úloha

- Napíšte funkciu, ktorá zistí či zadaný reťazec je palyndrom
- Palyndrom je ľubovoľná postupnosť symbolov, ktorá je rovnaká (má rovnaký význam) pri čítaní z oboch strán (zľava doprava i sprava doľava).
- oko, kajak, jelenovi pivo nelej, 191 ...
- Bez diakritiky
- Zjednodušenie:
 - Zadávanie reťazca bez medzier
 - Všetky písmená malé/veľké